

Stichting Waterpark 2016

door Eric Brinckmann

Hoe hebben ze het ooit voor elkaar gekregen: handmatig sluizen bedienen met valschutten, dagelijkse praktijk van de 17e tot de 19e eeuw in Twente! ... Ons bezorgde het hoofdbreken om de sluizen in de Botterbeek, anno nu, technisch en veilig aan de praat te krijgen. Een gewone lier, glijstangen voor het schot, handmatige bediening: het duurde allemaal te lang en ging te zwaar. Bovendien bleek de waterdruk van de beek, met een debiet van 1,5 m³ per seconde, te groot. Onderwijl naderde de opening van de Botterbeek op woensdag 20 april met

gedeputeerde Bert Boerman van de provincie Overijssel, heemraad Antoinet van Helvoirt van waterschap Rijn en IJssel, burgemeester en wethouders van Haaksbergen en zo'n honderd genodigden. Dan maar genoeg nemen met één werkende sluis en van daaruit varen met eregasten onder de Botterbrug door, draaien en weer terug naar de sluis. Alle andere genodigden

toekijkend vanaf de nieuwe brug. Het was prachtig weer, een strakblauwe lucht en een aangenaam briesje. Vervolgens koffie, koek, drankjes en gesproken bijdragen in de Watermolen. Gastvrouw was Fleur van der Schalk, die alle gasten en inleiders welkom heette en hun bijdragen van een waarderende, en soms ook licht ironisch commentaar voorzag. Het ging vooral over de nieuwe toekomst van de beek, waar waterveiligheid, economie, natuurontwikkeling en historisch toerisme hand in hand zullen gaan. Heemraad Antoinet van Helvoirt deed dat zelfs in dichtvorm en ook Eric Brinckmann en Kees Joosse, voorzitter van de Stichting Waterpark, gaven in de gedaanten van respectievelijk beekgod Buurserius de Kronkelige en een kritische beekschipper, poëtisch commentaar op verleden en heden van de beek. Gedeputeerde Bert Boerman benadrukte de functie van de beek in het waterbeleid van de Provincie en bood een boekje aan met historische foto's van vóór de "normalisatie" van de beek in 1937. Jaap in 't Veld van Natuurmonumenten accentueerde de beek als cruciale verbinding tussen de natuurgebieden. Alles stroomde die dag. Maar de sluizen werkten nog steeds niet.

De valschutten

Een technische commissie uit de Schipperskring, bestaande uit Piet Landewe, Gerit Bouwhuis, Gerard Veehof, Gerrit Huurneman en Jelmer Landman besloot de zaak doortastend aan te pakken. Andere assen, nu met bussen, lagers, nieuwe hijspunten,

De technische club: meesters in de orde van de valschut

touwen en verbindingen. Alles eigenhandig gemonteerd. Jan Lutjenhuis die de techniek en het boekingsysteem van de Buurser pot onder zijn hoede heeft, adviseerde een nieuw type hijslier die zowel handmatig als elektrisch te bedienen is. Deze lieten op zich wachten, de eerste serie moest nog geproduceerd worden, maar gedurende de zomer was het eindelijk zo ver dat alles op elkaar kon worden afgestemd en bevestigd. Op 11 september waren de sluisen volop in bedrijf, want op die dag vond op de houtwerf een dag plaats van de Familievereniging Van Heek met meer dan honderd mensen. Een groot succes. De kinderen verzorgden overigens hun eigen vervoer over water met een heus houtvlot.

De Bostuin

In de Bostuin achter het Veldwerkcentrum is dit jaar van alles bijgeplant, zoals kersen, perziken, hazelaars, tamme kastanjes en kiwibessen. Bijzonder was de komst van een bijenzwerm, precies op de plek waar Edwina Brinckmann een bijenkast in gedachten had. (zie verder het artikel over de Bostuin op p. 19 en Even Bijpraten op p. 37).

Kroos

Onderwijl groeide het kroos in het Waterpark als kool. Dit jaar is het gelukt om de productie goed aan de gang te krijgen. Niet alleen van kroos (Lemna) maar ook van kroosvaren (Azolla). Uit beide soorten is inmiddels eiwit gewonnen, wat door Unipro getest is op toepasbaarheid, bijvoorbeeld als belangrijk ingrediënt van duurzame lijmen. De testen hebben tot een positief resultaat geleid, andere toepassingen moeten nog worden uitgetest. Op Google Earth is mooi te zien hoe het eerste bassin aan de oostzijde

van het park, is volgegroeid met eendenkroos (mei/juni). Komend jaar is het de bedoeling om de onderhoudservaring en de oogstmethoden in een cursus aan te bieden aan agariërs die op hun bedrijven kroos willen gaan kweken voor industriële toepassingen (zie www.kroosenco.nl).

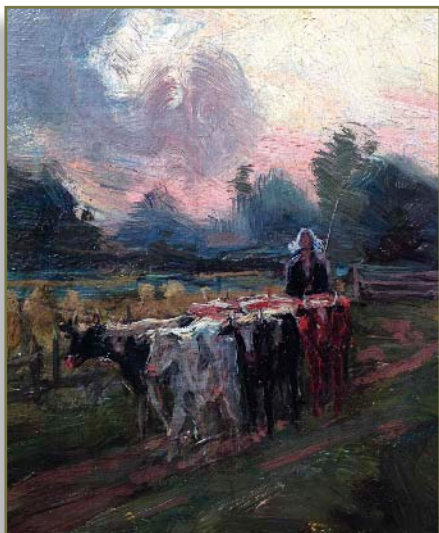
Pop-up diner

Een nieuw experiment was het zogenaamde pop-up diner op 7, 8 en 9 juli, een initiatief van Natascha Melten van het bureau Eventify. Inschrijven was mogelijk via een speciale site die in de lokale en regionale kranten bekendheid kreeg. Bij de houtschuur werden tafels van streekeigen hout aan de kolk opgesteld, waaraan gasten zich konden laten verrassen door een drie gangen diner geserveerd uit een authentieke Citroen HY, een tot keuken omgebouwde camper. Het weer werkte optimaal mee en niet alleen het eten, maar ook de sfeer en de muziek was goed.

Heidekoeien op het Lankheet

Een bijzonder moment was de komst van de zogenaamde Twentse heidekoeien, of “heidesnikken” op vrijdag 9 september. Dit is een koeienras dat tot een eeuw geleden nog algemeen in Twente gehouden werd, maar met de ontginning van de heidevelden en de groei van het boerenbedrijf, is verdwenen. Onder de arme omstandigheden van het boerenbedrijf op de zandgronden, was het een ideale koe. Klein, goed handelbaar, met een schofthoogte van circa 1 meter, levend van de schrale hei, leverde zij niettemin melk, vlees en mest en kon bovendien voor de kar worden gespannen. Nu zijn het ideale natuurgrazers, ze eten niet alleen hei, maar juist ook alles wat de hei verdicht: jonge opslag, vogelkers, bochtige smele, pijpestro, sporkehout en op nattere plekken zelfs pitrus. Het Gelders Landschap is een aantal jaren geleden op zoek gegaan naar exemplaren in Denemarken, van waaruit ze sinds de 14e eeuw naar Nederland werden geëxporteerd en in grote kuddes via Duitsland, Groningen, Drenthe en Twente naar het westen van het land werden gedreven. Het huidige bekende Friese en Holstein melkvee, stamt van deze koeien af. Van de oorspronkelijke heidekoeien bleken er ook in Denemarken nog maar weinig rond te lopen. Initiatiefnemer Wim Geraedts van het Gelders Landschap trof nog een kleine kudde aan, van een bejaarde boer die met zijn bedrijf wilde stoppen. Net op tijd dus, anders zouden ze bij het slachthuis de beste prijs hebben opgeleverd.

Her en der, elders in Denemarken wist Geraedts nog exemplaren te vinden, zodat er een serieus fokprogramma kon worden gestart. Zo staan er fokgroepen in Brabant, Gelderland, Drenthe en nu dan ook in Twente. Op het Lankheet hebben ze een omrasterd heideveld met randen bos van zo'n 20 hectare tot hun beschikking. In de onverharde wegen zijn wildroosters aangebracht die voor fietsers en wandelaars passeerbaar zijn, ruiters hebben een andere route gekregen, om het gebied heen. Bij de komst van de heidekoeien, moeder Ragna, dochters Ragna 01, 02 en het stiertje Audhildson

werd in het veld gesproken door Wim Geraedts, gedeputeerde Hester May van de provincie Overijssel en wethouder Annette Nijhuis van de gemeente Haaksbergen. Allen benadrukten vanuit verschillende invalshoeken, het belang van het behoud van vitaal landschap en tradities, zoals begrazing met liefst streekau-

thentieke diersoorten, waarbij creatieve samenwerking tussen natuurorganisaties en de landbouw belangrijker is dan ooit. Waarvan akte.

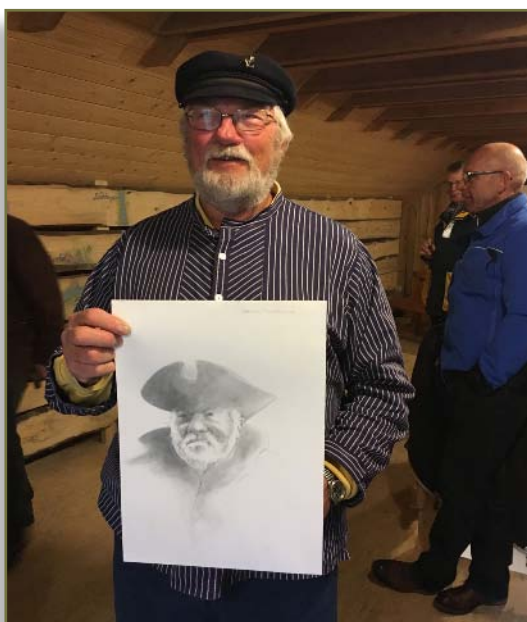
De Groene Waaier

De komst van de heidekoeien was een goede gelegenheid om de start van De Groene Waaier te vieren. Dit is een samenwerkingsverband van de drie grote terreinbeheerders in de gemeente Haaksbergen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Lankheet, samen met actieve vertegenwoordigers uit de Haaksbergse gemeenschap. De komst van de koeien is een mooi formeel begin van dit initiatief, want vergroting van het heideareaal is onderdeel van een plan om migratie van soorten zoals het heideblauwtje, een zeldzame vlindersoort, tussen de natuurgebieden te stimuleren. Verder is het de bedoeling om natuur meer op de kaart te zetten en te versterken: belangrijk voor het halen van milieudoelstellingen, belangrijk voor de economie van Haaksbergen en belangrijk om meer economische dragers te creëren om de natuurgebieden beter in stand te houden. Slimme samenwerking moet daarbij helpen. Hester Maij en Annette Nijhuis onthulden samen het logo (zie www.degroenewaaier.nl).

Noabervaardag en scheepvaart-expositie

Twée keer was een “noabervaardag” toegezegd, dus het moest er dit jaar van komen. Zaterdag 22 oktober, de laatste vaardag van het uitzonderlijk lange vaarseizoen, was voor de noabers gereserveerd. Tevens een goed moment om de eerste vorderingen van de ex-

positie over de Buurserbeek-scheepvaart op de zolder van de houtschuur te bewonderen. Beeldend kunstenaar Dennis Sierhuis en expositiemaker Jan ten Asbroek hebben op een houtwand de beek van Deventer tot

Ahaus geschilderd en voorzien van illustraties van de scheepvaart door de eeuwen heen. De historische figuren die in de verhalen voorkomen, door Dennis levensecht geschetst, zijn geïnspireerd op het smoelenboek van de schippers. Het was zoeken naar de overeenkomsten ...

De Boeskool

Al lang bestaat bij de Historische Kring Haaksbergen de wens om de resten van het los hoës “n Boeskool”, weer op te bouwen tot het oorspronkelijke boerderijtje en het zo te behouden voor Haaksbergen. De naam is Twents voor “witte kool”, ooit de bijnaam van de smid Scholten, die er in 1851 in ging wonen. In de twintiger jaren van de vorige eeuw werd het huisje, dat in Buurse stond, gekocht door Jan Jordaan (1888-1951) en geplaatst op het familielandgoed De Bleeck, bij de Morssinkhofbrug. Dit goed is later in delen verkocht, het los hoës afgebroken, onderdelen buiten opgetast en in verval geraakt. Wat er nog van over is, lag tot voor kort overgroeid achterin het park en was eigendom van de familie Westerweel. Na langdurig overleg, gestart door Hendrik Scholten en Wim Oltwater van de Historische Kring, is toestemming verkregen om de resten op te halen en het voor herbouw te gebruiken. Deze zijn in november opgeladen, gesorteerd en opgeslagen op de houtwerf van het Lankheet. Er zijn inmiddels concrete plannen voor de herbouw van de Boeskool met het oog op een bijzondere publieksbestemming. In 2017 meer nieuws hierover!

Varen en wandelen

Ook dit jaar, zoals in alle voorgaande jaren vanaf 2006, was er veel belangstelling voor publieksrondleidingen in het Waterpark en omgeving, georganiseerd door de Historische Kring. Soms in combinatie met de Buurser pot, die ook dit jaar met vrijwillige schippers volop heeft gevaren. Een kleine tweeduizend mensen, inclusief schoolkinderen van basisscholen -lesdagen in het Waterpark en varen met de pot!- zijn dit jaar door alle vrijwilligers met plezier en humor aan wal en op het water bediend. Coördinator, manager kun je beter zeggen, van beide takken van sport: Wim Oltwater. De opbrengsten komen ten goede aan het onderhoud van het Veldwerkcentrum, de Buurser pot en technische voorzieningen aan de sluisen.

